

FORUM DIALOGU MIĘDZY NARODAMI

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Forum Dialogu Między Narodami w roku 2012

Fundacja Forum Dialogu Między Narodami z siedzibą w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 6 posiadająca REGON 276559905, NIP 631-22-46-582 zarejestrowana jest pod numerem 0000066984 KRS w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

W skład Zarządu Fundacji wchodzi:

Andrzej Folwarczny - Prezes Zarządu
Michał Bilewicz - Członek Zarządu
Zuzanna Radzik - Członek Zarządu

Celem Fundacji jest upowszechnianie tolerancji i kultury demokratycznej oraz działanie na rzecz zbliżenia między narodami, które na przestrzeni wieków, żyjąc obok siebie, współtworzyły historię, tradycję i kulturę Polski.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- a) zbiórkę pieniędzy i przekazywanie ich na cele Fundacji
- b) prowadzenie i finansowanie projektów edukacyjnych, artystycznych
- c) prowadzenie badań naukowych, kursów, szkoleń
- d) działania na rzecz ochrony zabytków kultury materialnej
- e) działania na rzecz odbudowy zabytków architektury i urbanistyki
- f) organizowanie i produkcję koncertów, przedstawień i innych imprez kulturalnych

Dla osiągnięcia swoich celów Fundacja może wspierać działalność innych osób prawnych oraz osób fizycznych, których działalność jest zbieżna z celami Fundacji

Fundacja prowadzi działalność statutową w następujących sferach:

- a) działalności na rzecz mniejszości narodowej,
- b) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- c) nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- d) krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- e) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspierających rozwój demokracji,
- f) działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej.

M. Bilewicz

W 2012 roku Fundacja Forum Dialogu Między Narodami zrealizowała następujące projekty:

1. Program edukacyjny Szkoła Dialogu

1.1 Na terenie m. st. Warszawy

W 2012 roku projekt Szkoła Dialogu, dzięki dofinansowaniu Miasta Stołecznego Warszawy, realizowany był łącznie w ośmiu warszawskich szkołach: dwóch gimnazjach i sześciu szkołach ponadgimnazjalnych. W programie udział wzięło łącznie prawie 200 uczniów.

Realizacja programu Szkoła Dialogu w szkołach warszawskich obejmuje cztery, pięciogodzinne spotkania (dwa warsztaty i dwie wycieczki) odbywające się według następującego schematu:

W ramach pierwszego spotkania realizowana jest jedna z trzech wycieczek po Warszawie: *Mowa kamieni* (wizyta na cmentarzu żydowskim przy ul. Okopowej); *Próżna wczoraj i dziś* (spacer po ulicy Próżnej połączony z odwiedzinami w synagodze) lub *Żydowska Praga*. Celem każdej z nich jest zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami kultury, religii i tradycji Żydów polskich, a także ukazanie całego bogactwa historii przedwojennej Warszawy. Mimo że wycieczki realizowane są w różnych miejscach Warszawy, zostały zaprojektowane w taki sposób, by poruszane w ich ramach treści były takie same. Dzięki temu każda szkoła może samodzielnie zdecydować, na którą wycieczkę wybierają się jej uczniowie.

Drugie spotkanie odbywa się w szkole i ma formę warsztatu. Ma on ukazać uczniom jak układały się losy Żydów i Polaków w Polsce przed i po II Wojnie Światowej. Uczniowie mają okazję przedyskutować swoje poglądy na temat postaw zaangażowania i niezaangażowania w świetle takich wydarzeń jak Holocaust, getto ławkowe czy komunizm w powojennej Polsce. Pytamy ich o to, jaki jest stosunek współczesnych do historii, czy rzeczywiście czegoś nas ona uczy, a także o to, czy w tym świetle można postrzegać Warszawę, jako miasto pomnik.

Trzecie spotkanie to wycieczka po warszawskim getcie, której forma inspirowana jest grami miejskimi. Rozpoczyna ją projekcja filmu dokumentalnego w Żydowskim Instytucie Historycznym, która stanowi punkt wyjściowy dla spaceru po Śródmieściu i Muranowie. W trakcie wycieczki uczniowie odkrywają istniejące ślady zniszczonego miasta oraz poznają historie związane z miejscami, które już nie istnieją. Trenerzy Forum Dialogu przekazują im najważniejsze informacje związane z historią getta. Na zakończenie przyglądamy się współczesnej dzielnicy Muranów, prowokując do nowego spojrzenia na klasyczne już pytania o zasadność budowania i życia na gruzach.

Czwarty warsztat w logiczny sposób zamyka program. Prosimy uczniów o zebranie doświadczeń, które wynieśli z wcześniejszych spotkań i skonfrontowanie ich między sobą. Dyskutujemy na temat różnych form upamiętniania historii, razem z uczniami próbujemy odpowiedzieć na pytanie o ich celowość. Zastanawiamy się, na ile historia oddziałuje na obecne życie warszawiaków. W drugiej części warsztatu przygotowujemy uczniów do pracy nad ich własnym projektem.

1.2 W miejscowościach poza Warszawą

W 2012 roku program edukacyjny Szkoła Dialogu został zrealizowany w 39 polskich miejscowościach o bogatym dziedzictwie żydowskim: Jasło, Gąbin, Piotrków Trybunalski, Tarnów, Ostrów Mazowiecka, Mrągowo, Opole, Węgrów, Małkinia Górna, Wadowice, Złotów, Płock, Sochaczew, Koluszki, Legionowo, Mielec, Skarżysko-Kamienna, Boguchwała, Bochnia, Pionki, Głowno, Busko-Zdrój, Zawiercie, Dobra, Chełm, Pilzno, Frysztak, Łomża, Wąchock, Gliwice, Sierpc, Międzyrzec Podlaski, Chotyłów, Orneta, Ulanów, Konin, Nisko, Szczepleszyn, Annopol. Łącznie w projekcie udział wzięło prawie 1000 uczniów z poza Warszawy.

MB *tm*

Realizacja programu była możliwa dzięki wsparciu Friends of the Forum, Conference on Jewish Material Claims Against Germany, Dutch Jewish Humanitarian Fund, The Pratt Foundation, Wydawnictwa Znak oraz sponsorów indywidualnych.

Program Szkoła Dialogu realizowany w średniej wielkości oraz małych miejscowościach w całej Polsce, obejmował cztery spotkania:

Pierwsze i drugie spotkanie ma na celu wprowadzenie uczestników w tematykę zajęć, przedstawienie najważniejszych zagadnień dotyczących żydowskiej kultury i tradycji oraz uświadomienie, że przed wojną Żydzi stanowili nieodłączną część ich miejscowości. W trakcie tych zajęć trenerzy zapoznają uczniów z metodami pracy projektowej oraz wspólnie ustalają plan działań podejmowanych przez uczniów pod nadzorem nauczyciela w okresie pomiędzy spotkaniami.

W 2-3 tygodniowym okresie pomiędzy drugim a trzecim spotkaniem trenerzy Forum pozostają w kontakcie z uczniami i nauczycielem - stymulując oraz wspomagając pracę nad projektem wycieczki.

Kolejne spotkanie uczniów z trenerami poświęcone jest prezentacji przygotowanego projektu. Uczestnicy warsztatów mają za zadanie oprowadzić trenerów przygotowaną przez siebie trasą, omawiając po drodze znaczenie i funkcje cmentarza żydowskiego, synagogi, oraz innych ważnych miejsc w życiu przedwojennej społeczności żydowskiej. W trakcie wycieczki trenerzy uzupełniają wiedzę uczniów, sugerując jednocześnie ewentualne miejsca, które można dodać do trasy. Podsumowaniem warsztatu jest wspólna refleksja nad białymi plamami w wiedzy o własnej miejscowości i tożsamości jej mieszkańców.

Ostatnie, czwarte spotkanie poświęcone jest podsumowaniu zdobytej wcześniej wiedzy i doświadczeń. Dzięki interaktywnym formom zajęć uczniowie mają możliwość wypracowania przyszłych obszarów aktywności, związanych z historią i kulturą polskich Żydów. Warsztat ten w drugiej części pozwala przyjrzeć się różnorodności współczesnego życia żydowskiego w Izraelu i diaspory. Ćwiczenia realizowane w jego trakcie mają połączyć wiedzę uczniów zdobytą podczas wycieczki z teraźniejszością, pokazać ciągłość życia żydowskiego, które istniało także w ich miejscowości.

1.3 Wyjazd studyjny do Warszawy i Trebłinki

W dniach 28-29 maja 2012 roku odbyła się wycieczka dla uczniów z Gimnazjum im. Ks. Wacława Rabczyńskiego w Wasilkowie, laureatów konkursu na najlepszy projekt upamiętniający lokalną społeczność żydowską w ramach ubiegłorocznej edycji programu Szkoła Dialogu. Podczas wizyty studyjnej, uczniowie odwiedzili Warszawę, gdzie program wycieczki objął m. in. wizytę w Żydowskim Instytucie Historycznym, spacer po terenach warszawskiego getta oraz warsztaty w Centrum Kultury Jidysz Fundacji Shalom. Dodatkową atrakcją dla uczniów z Wasilkowa była wizyta w Telewizji Polsat. Ostatnim punktem programu przygotowanego dla gimnazjalistów było zwiedzanie terenów byłego obozu zagłady w Treblince.

--/--

11 stycznia 2012 roku odbyła się uroczysta gala będąca podsumowaniem projektu Szkoła Dialogu zrealizowanego w 2011 roku. Na galę przybyło ponad 200 zaproszonych przez Fundację gości. Obok uczniów, nauczycieli i dyrektorów ze szkół realizujących projekt zasiedli liderzy opinii publicznej, przedstawiciele władz miasta oraz dyplomaci. Zebrani mieli okazję obejrzyć prezentację ukazującą dynamiczny rozwój projektu Szkoła Dialogu oraz zapoznać się z rezultatami pracy uczniów z 32 szkół na terenie całej Polski. Wydarzenie uświetniły przemówienia: Ambasadora Izraela w Polsce, Zvi Rav-Nera, Ambasadora USA w Polsce, Lee Feinsteina, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Mirosława Sielatyckiego,

MB

Wiceprezydenta Miasta Stołecznego Warszawy, Włodzimierza Paszyńskiego oraz Przewodniczącego Rady Forum, Henryka Wujca.

2. Szkolenia i rozwój trenerów Forum Dialogu Między Narodami

W związku z rozwojem programu Szkoła Dialogu, na początku 2012 r. Fundacja podjęła działania w celu rozbudowy swojego zespołu trenerskiego. W wyniku rekrutacji do grona edukatorów Fundacji dołączyło 19 nowych osób: studentów, doktorantów i absolwentów warszawskich uczelni. Na przełomie lutego i marca przeszli oni intensywny kurs szkoleniowy zorganizowany dzięki dofinansowaniu Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń.

Cykl szkoleń obejmował wykłady i warsztaty na temat historii Żydów w Polsce, przeszłości i teraźniejszości stosunków polsko-żydowskich, kultury i religii żydowskiej, sesje dotyczące umiejętności trenerskich oraz z zakresu realizacji scenariuszy warsztatów Szkoły Dialogu.

Szkolenia były prowadzone m.in. przez Koordynatora Centrum Badań nad Uprzedzeniami UW, dr. Michała Bilewicza, byłego Ambasadora RP w Izraelu, dr. Macieja Kozłowskiego, Wykładowcę w Instytucie Filozofii UW, eksperta w dziedzinie judaizmu i dialogu międzyreligijnego, prof. Stanisława Krajewskiego oraz Naczelnik Centrum Edukacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej, Wiesławę Młynarczyk,

Jesienią zorganizowane zostały ponadto dwa szkolenia, podczas których trenerzy zostali przeszkoleni z zakresu nowych scenariuszy dla szkół gimnazjalnych. Uprozczone scenariusze warsztatów w programie Szkoła Dialogu w małych miejscowościach powstały dzięki dofinansowaniu od Dutch Jewish Humanitarian Fund.

3. Spotkania z potomkami lokalnej społeczności żydowskiej

W 2012 roku Forum Dialogu Między Narodami zorganizowało 5 spotkań pomiędzy uczestnikami Szkoły Dialogu a potomkami Żydów z polskich miejscowości. Podczas spotkań odbywały się warsztaty integracyjne oraz prowadzone przez młodzież spacer po miejscach związanych z lokalnym dziedzictwem żydowskim. Dla większości uczniów był to pierwszy kontakt z przedstawicielami społeczności żydowskiej, zaś zaproszeni goście byli pod ogromnym wrażeniem wiedzy oraz zaangażowania młodych ludzi w upamiętnianie przedwojennej historii miejscowych Żydów. Spotkania były okazją do otwartej rozmowy i przełamania wzajemnych stereotypów.

W lipcu 2012 r. uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego z Piotrkowa Trybunalskiego towarzyszyli przez cały dzień międzynarodowej grupie uczestników piotrkowskiego „Shabbatonu” - spotkania Żydów pochodzących z tego miasta. W tym samym miesiącu drugoklasiści z Gimnazjum im. Jana Pawła II w Gąbinie, oprowadzili po żydowskich zakątkach swojej miejscowości gości z Gombin Jewish Historical & Genealogical Society. W Głównie zaś młodzież z Zespołu Szkół Licealno-Gimnazjalnych, gościła rodzinę z Australii.

Jesienią 2012 roku Forum zorganizowało spotkanie w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie uczniowie już po raz kolejny mieli okazję porozmawiać z gościem z USA, którego rodzinne korzenie sięgają ich miasta. W Łomży, żydowska rodzina z Chicago odwiedziła uczniów, a dwóch szkół biorących udział w jesiennych zajęciach Szkoły Dialogu.

4. Wizyta zespołu Forum w Stanach Zjednoczonych

Dzięki wsparciu Departamentu Stanu USA, w dniach 25 marca – 3 kwietnia 2012 roku, pięcioosobowa delegacja złożona z członków zarządu i pracowników Forum przebywała w Stanach Zjednoczonych w celu zaplanowania nowych inicjatyw edukacyjnych z ważnymi amerykańskimi partnerami: YIVO Institute for Jewish Research w Nowym Jorku, Facing History and Ourselves z główną siedzibą w Bostonie, United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie oraz Illinois Holocaust Museum & Education Center w Skokie.

W intensywnym programie wizyty znalazły się m. in. spotkania z Dyrektorem Wykonawczym YIVO Institute for Jewish Research, Jonathanem Brent'em, Wiceprezesem Facing History and Ourselves, Markiem Skvirsky'm, Dyrektorem Wykonawczym, Sarą J. Bloomfield oraz Dyrektorem Zbiorów Jackiem Nowakowskim z United States Holocaust Memorial Museum, a także z Dyrektorem Działu Edukacji z Illinois Holocaust Museum & Education Center, Noreen B. Brand. Podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych pracownicy i członkowie Forum zaprezentowali również osiągnięcia programu edukacyjnego Szkoła Dialogu przyjaciółom i darczyńcom Forum, zrzeszonym w amerykańskiej organizacji Friends of the Forum. W spotkaniach zorganizowanych w Los Angeles, Nowym Jorku, Bostonie, Waszyngtonie oraz Chicago wzięło udział łącznie ponad 150 osób.

Podczas zrealizowanych spotkań skupiono się na analizie możliwości współpracy, jak również wymianie wiedzy i doświadczeń pomiędzy instytucjami, w szczególności metod ewaluacyjnych, zastosowania nowych technologii oraz wykorzystywania archiwaliów. Efektem spotkań jest również zaplanowana wraz z Facing History and Ourselves wizyta żydowskich nauczycieli i edukatorów w Polsce, która ma się odbyć w 2013 roku.

5. Polsko-Żydowski Program Wymiany

W 2012 roku miały miejsce dwie wizyty studyjne organizowane w ramach Polsko-Żydowskiego Programu Wymiany, wspólnego programu Forum Dialogu Między Narodami oraz American Jewish Committee realizowanego we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP od 1996 roku. Wynikiem tej współpracy, co roku Polskę odwiedza delegacja członków zarządu z poszczególnych oddziałów AJC, natomiast grupa polskich liderów środowisk opiniotwórczych - dziennikarzy, naukowców, artystów, biznesmenów i liderów organizacji pozarządowych odbywa wizytę w USA.

W dniach 8-15 lipca 2012 roku przyjechało do Polski w ramach programu 12 liderów American Jewish Committee, reprezentujących oddziały tej organizacji z Altanty, Cleveland, Dallas, Los Angeles, Nowego Jorku i Waszyngtonu. Podczas tygodniowego pobytu w Polsce goście wzięli udział w szeregu spotkań poświęconych stosunkom polsko-żydowskim. Grupa spotkała się m. in. Ambasadorem Izraela w Polsce Zvi Rav-Nerem, Naczelnym Rabinem Polski Michaeliem Schudrichem oraz z wysłanniczką prezydenta Baracka Obamy ds. monitorowania i zwalczania antysemityzmu Hannah Rosenthal i Ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Polsce Lee Feinsteinem. W trakcie programu uczestnicy mieli okazję zobaczyć Warszawę, Lublin, Tarnów oraz Kraków, a także odwiedzić miejsca pamięci w Bełżcu i Oświęcimiu. Udział w programie umożliwił uczestnikom poznanie przeszłości i teraźniejszości relacji polsko-żydowskich oraz współczesnej Polski.

W dniach 9-16 września 2012 roku miała miejsce wizyta polskiej delegacji w Stanach Zjednoczonych. Ośmioosobowa grupa polskich liderów opinii publicznej odwiedziła Waszyngton, Chicago oraz Nowy Jork. Podczas wizyty, uczestnicy mieli okazję wziąć udział w spotkaniach dotyczących stosunków polsko-amerykańskich, oraz dowiedzieć się więcej o współczesnym życiu społeczności żydowskiej w Stanach Zjednoczonych. Polska delegacja spotkała się z wieloma ważnymi przedstawicielami środowisk żydowskich oraz życia politycznego Stanów Zjednoczonych m.in. Dyrektorem Wykonawczym American Jewish Committee, Davidem Harrisem, byłym Ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Polsce, Danielem Friedem. W programie znalazła się również wizyta w Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie, American Jewish World Service w Nowym Jorku oraz zwiedzanie polskiej dzielnicy w Chicago.

Mh *OR*

6. Wizyty liderów społeczności żydowskiej w Polsce.

W 2012 roku Forum zorganizowało dwa pobyty studyjne (11-18 listopada oraz 2-9 grudnia), w których łącznie udział wzięło 15 przedstawicieli najbardziej wpływowych środowisk żydowskich ze Stanów Zjednoczonych oraz Kanady. Wśród zaproszonych gości znaleźli się przedstawiciele takich organizacji jak m.in. Beit Hatfutsot of America - the Museum of the Jewish People, Community Relations Council of the Jewish Alliance of Greater Rhode Island, International Cantors Assembly, Jewish Records Indexing - Poland, Jewish Genealogical Society of Greater Philadelphia, Women's Leadership Forum at the Democratic National Committee on Capitol Hill, the Anti Defamation League and Harvard Women's Leadership Board.

Program realizowany w ramach grantu „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2012” Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, umożliwił zaproszonym do udziału liderom zapoznanie się z współczesną Polską, jej historią oraz szerokim spektrum działań podejmowanych na rzecz dialogu polsko-żydowskiego w naszym kraju. W trakcie wizyty uczestnicy mieli okazję spotkać się z osobistościami życia publicznego, politycznego, kulturalnego oraz religijnego dzięki którym pogłębili swoją wiedzę na temat historii polsko-żydowskiej oraz zmian, które zaszły w Polsce przez ostatnie dwadzieścia lat.

W ramach swojego pobytu w Polsce, delegacje zwiedziły Warszawę, Oświęcim oraz Kraków, odwiedzając miejsca pamięci oraz te związane z polsko-żydowską historią. Ponadto, ważnym punktem obu pobytów studyjnych były spotkania z uczniami w Radomiu i Wadowicach, miejscowościach, gdzie realizowany był program edukacyjny Forum - Szkoła Dialogu. Spotkania te stały się dla uczestników szansą na zapoznanie się lokalnymi inicjatywami na rzecz upamiętniania dziedzictwa żydowskiego w Polsce.

--/--

Zarówno w ramach Polsko-Żydowskiego Programu Wymiany jak i wizyt studyjnych liderów amerykańskiej społeczności żydowskiej w Polsce uczestnicy mieli szansę wyrobić sobie własną opinię na temat stosunków polsko-żydowskich, często różną od początkowych wyobrażeń. Projekty te dały okazję do przełamania, nierzadko utrudniających te relacje, negatywnych stereotypów na temat naszego kraju oraz posłużyły budowaniu wzajemnego szacunku i zaufania.

7. Otwarte debaty „Forum na Chłodnej”

„Forum na Chłodnej” to rozpoczęta w marcu 2012 inicjatywa Forum Dialogu Między Narodami i Klubokawiarni Chłodna 25. W ramach współpracy organizowane były spotkania i otwarte rozmowy na temat relacji polsko-żydowskich prowadzone z udziałem autorytetów i ekspertów w tej dziedzinie. W 2012 roku zorganizowane zostały trzy spotkania.

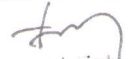
Pierwsze spotkanie zatytułowane „Amerykańscy Żydzi patrzą na Polskę” odbyło się 15 marca 2012 roku. Podczas wydarzenia pokazany został film Menachema Dauma pt. „Hiding and Seeking”, a po filmie odbyła się dyskusja z Helise Lieberman, dyrektorem Taube Center for Jewish Cultural Renewal moderowana przez Zuzannę Radzik, członkinię zarządu Forum Dialogu Między Narodami.

Podczas drugiego spotkania zorganizowanego 21 maja 2012 roku zaproszeni goście wzięli udział w spotkaniu pt. „Dzielnica czy cmentarz? - czy i jak warszawiaczy pamiętają o getcie”. W dyskusji panelowej wypowiedzieli się Elżbieta Janicka - literaturoznawczyni autorka książki „Festung Warchau”, Maria Lewicka - profesor psychologii na Uniwersytecie Warszawskim oraz Jacek Leociak - literaturoznawca, członek Centrum Badań nad Zagładą Żydów. Dyskusję prowadził Michał Bilewicz - Członek Zarządu Forum Dialogu Między Narodami, kierownik Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego.

MR
ty

20 czerwca odbyło się trzecie spotkanie, zatytułowane „Dżihad na stadionach – co zrobić z antysemityzmem kibiców?”. Podczas spotkania zaproszeni goście, wspólnie z publicznością starali się znaleźć odpowiedź na pytanie, dlaczego kibicowanie drużynom piłkarskim tak często wiąże się z przejawami antysemityzmu, rasizmu i przemocy. Do zabrania głosu w tej dyskusji zaproszeni zostali Michał Okoński - zastępca redaktora naczelnego „Tygodnika Powszechnego”, autor bloga pt. „Futbol jest okrutny”, Rafał Pankowski - socjolog kultury, koordynator Centrum Monitorowania Rasizmu w Europie Wschodniej oraz gen. Adam Rapacki - były minister spraw wewnętrznych.

Prezes Zarządu

Andrzej Folwarczny

